

LBRIS

We know
books
Oscar Wilde

PRIVIGHETOAREA ȘI TRANDAFIRUL

PRINȚUL FERICIT ȘI ALTE POVESTIRI

Ediție integrală

Traducere de
Gabi Duma

Postfață de
Valeria Filimon

București, 2022

Privighetoarea și trandafirul

– Spunea că va dansa cu mine dacă îi aduc trandafiri roșii, rosti tânărul Student, dar în toată grădina mea nu se află niciun trandafir roșu.

Privighetoarea, care își avea cuibul într-un Stejar, îl auzi și începu să-l privească printre frunze, teribil de uimită.

– Nu este niciun trandafir roșu în toată grădina mea! se văită băiatul și ochii lui frumoși se umplură de lacrimi. Vai, de ce lucruri mărunte îi este sortit fericirii să atârne! Am citit tot ceea ce au scris gânditorii lumii, cunosc toate tainele filosofiei și, cu toate acestea, pentru că nu am un trandafir roșu viața mea se năruie.

– În fine, iată un îndrăgostit adevărat, glăsui Privighetoarea. Noapte de noapte am cântat despre dorurile lui, cu toate că nu-l cunoșteam; noapte de noapte le-am mărturisit stelelor povestea lui, iar acum îl și văd. Părul lui este precum floarea de iacint, iar buzele-i sunt roșii ca trandafirul după care oftează, dar patima i-a ofilit obrazul asemeni fildeşului palid, și mâhnirea și-a pus stigmatul pe fruntea lui.

– Prințul dă mâine seară un bal, murmură tânărul Student, și Iubita mea va fi printre invitați. Dacă îi aduc un trandafir roșu, va dansa cu mine până la ivirea zorilor. Dacă îi aduc un trandafir roșu, o voi ține în brațe, și ea o să-și spri-

jine capul pe umărul meu, și își va lăsa mâna în mâna mea. Dar n-am nici măcar un trandafir în grădina mea, așa că o să stau singuratic și ea va trece pe lângă mine, mai departe. N-o să mă bage în seamă, iar inima mi se va frânge.

– Da, iată un îndrăgostit adevărat! încuviință Privighe-toarea. El trece prin suferințele despre care cânt eu, și tot ceea ce pentru mine înseamnă bucurie, pentru el este durere. Da, Iubirea este o adevărată minune. Este mult mai prețioasă decât smaraldele, mai valoroasă decât opalele fine. Nu o poți cumpăra pe mărgăritare și pe rodii, și nu se poate pune pe tarabele din piață, la vânzare. Nu poate să fie cumpărată de la negustori, și nici nu poate să fie cântărită precum aurul.

– Muzicanții vor fi așezați în balcon, zise tânărul Student, și vor cânta la instrumentele lor armonioase, iar iubita mea va dansa în sunetele harpei și ale lăutei. Va dansa atât de ușor, încât picioarele-i abia vor atinge podeaua, iar curtenii, îmbrăcați în straie strălucitoare, vor roi tot timpul în jurul ei. Dar cu mine nu va dansa, pentru că eu nu pot să-i dăruiesc niciun trandafir roșu.

El se aruncă în iarbă și, acoperindu-și fața cu mâinile, izbucni în plâns.

– Ce-o fi având de plânge? se miră un pui de Șopârlă Verde, trecând în goană pe lângă el, cu codița în sus.

– Chiar așa, de ce? se întrebă și un Fluture, care zbura de colo-colo după o rază de soare.

– De ce, de ce, oare? șopti o Margaretă către vecina ei, cu vocea ei caldă și plăcută.

– Plânge pentru un trandafir roșu, îi lămuri Privighe-toarea.

– Pentru un trandafir? se mirară toți, în cor. Ce mai comicărie!

Și mica Șopârlă, destul de necuviincioasă de felul ei, izbucni în râs.

Privighetoarea pricepea însă bine misterul mâhnirii Studentului și, rămânând tăcută pe creanga Stejarului, cugeta la taina Iubirii.

Deodată, își desfăcu aripile maronii și se înălță în văzduh. Ea trecu precum o umbră pe deasupra crângului, și tot ca o umbră pluti peste grădină.

În mijlocul unei pajiști se înălța o frumoasă Tufă de trandafir, și cum o văzu, ea zbură într-acolo și se așeză pe o rămurea înflorită.

– Dă-mi un trandafir roșu! a strigat ea, iar eu îți voi cânta cel mai duios cântec al meu.

Tufa de trandafir își clătină ușurel capul.

– Trandafirii mei sunt albi, a răspuns ea. La fel de albi ca spuma mării și mai albi ca zăpada de pe munte. Mergi însă la soră-mea, care crește în preajma vechiului ceas solar și poate ea îți va da ceea ce dorești.

Astfel, Privighetoarea zbură către Tufa de trandafir care creștea în preajma bătrânului ceas solar.

– Dă-mi un trandafir roșu! îi strigă ea, și-ți voi cânta cel mai duios cântec al meu.

Dar Tufa de trandafir își plecă crenguțele:

– Trandafirii mei sunt galbeni, răspunse ea. La fel de galbeni ca pletele Sirenei care stă pe un tron de ambră, și mai galbeni decât narcisele care înfloresc pe pajiște înainte să vină cosașul să le doboare cu coasa lui. Dar du-te la soră-mea, care crește chiar sub fereastra Studentului, și poate că ea îți va îndeplini dorința.

Atunci Privighetoarea zbură către Tufa de trandafir care creștea sub fereastra Studentului.

– Dă-mi un trandafir roșu! îi strigă ea, și-ți voi cânta cel mai duios cântec al meu.

Însă Tufa își clătină capul.

– Trandafirii mei sunt roșii, răspunse ea. La fel de roșii precum piciorușele turturelelor, și mai roșii decât imensele evantaie de coral care se leagănă, se leagănă mereu în adâncul oceanului. Dar iarna aspră mi-a înghețat sângele în vene, și gerul mi-a ucis bobocii, iar viscolul mi-a frânt ramurile, așa că anul acesta nu voi avea deloc flori.

– Un trandafir roșu e tot ceea ce vreau! strigă Privighetoarea. Doar un trandafir roșu! Chiar nu există nicio cale ca să-l pot avea?

– Ar fi o cale, răspunse Tufa de trandafir. Dar este atât de cumplită, încât nu îndrăznesc să ți-o spun.

– Spune-mi-o! Spune-mi-o! stăruie Privighetoarea. Nu-mi este frică de nimic.

– Dacă dorești un trandafir roșu, trebuie să-l făurești din cântec la lumina Lunii, și să-l colorezi cu sângele inimii tale. Trebuie să-mi cânti cu pieptul tău înfipt într-un spin. Cât este noaptea de lungă trebuie să-mi cânti, iar spinul trebuie să-ți străpungă inima, și sângele vieții tale se va scurge în venele mele, și va deveni sângele meu.

– Moartea este un preț scump de plătit pentru un trandafir roșu! strigă Privighetoarea. Și Viața îi este dragă oricărei vietăți. Este așa de plăcut să stai în crângul înverzit și să privești Soarele în caleașca lui de aur, și Luna în caleașca ei de mărgăritar. Ce dulce-i parfumul gherghinelor, și cel al clopoțelilor albaștri ce stau ascunși în vale, și al ciulinilor care înfloresc pe colină. Cu toate astea, Iubirea e mai prețioasă decât Viața, și ce contează o inimă de pasăre pe lângă o inimă de om?

Așa că, Privighetoarea fâlfâi din aripioarele ei maronii și se înalță în văzduh. Ea pluti ca o umbră pe deasupra grădinii, și tot ca o umbră trecu prin crâng.

Tânărul Student continuă să zacă în iarbă, așa cum îl lăsase, iar lacrimile-i nu secaseră în ochii lui frumoși.

– Bucură-te! îi strigă Privighetoarea. Bucură-te! Vei avea trandafirul tău roșu. Îl voi făuri cu trilul cântecului meu la lumina Lunii, și îl voi colora cu sângele inimii mele. Tot ceea ce îți cer, în schimb, este să rămâi devotat Iubirii tale, căci Iubirea e mai înțeleaptă decât Filosofia, oricât ar fi ea de înțeleaptă, și mai puternică decât însăși Puterea, oricât ar fi ea de puternică. Aripile ei au culoarea flăcării, și tot asemeni flăcării este trupul său. Buzele îi sunt dulci ca mierea și răsuflarea îi este ca mireasma de tămâie.

Studentul o privea stând jos, în iarbă, și o asculta, însă nu pricepea nimic din ceea ce glăsuia Privighetoarea, fiindcă el cunoștea doar lucrurile care erau scrise în cărți.

Dar Stejarul înțelese și tare se întristă, căci el era foarte îndrăgostit de mica Privighetoare care își făcuse cuibul pe crengile lui.

– Mai cântă-mi, un ultim cântec, îi șopti el. O să mă simt foarte singur când vei pleca.

Așa că Privighetoarea îi cântă Stejarului, iar trilarile glasului ei răsunau asemeni clipocitului apei turnate dintr-un ulcior de argint.

Când cântecul ei nu se mai auzi, Studentul se ridică și scoase din buzunar un carnețel și un creion.

„Da, are talent, cugetă el, în timp ce se depărta prin crâng, asta nu i-o poate tăgădui nimeni, dar este înzestrată, oare, și cu simțăminte? Îmi este teamă că nu. De fapt, ea este ca majoritatea artiștilor: este toată numai stil, lipsită de orice

sinceritate. N-ar fi în stare să se sacrifice pe sine pentru alții. Singurul ei gând este numai la muzică, și oricine știe cât de egoiste sunt artele. Cu toate astea, trebuie să recunoaștem că are câteva note minunate în glas. Ce păcat însă că nu exprimă nimic și nu aduc vreun folos în viața de zi cu zi.“

Și, după ce ajunse acasă, intră în camera sa, se întinse pe patu-i micuț și începu să se gândească la iubita lui. Iar după o vreme adormi.

Iar când Luna strălucitoare se ivi pe cer, Privighetoarea zbură către Tufa trandafirilor roșii și își înfipse pieptul într-un spin. Și cântă, cu pieptul înfipt în ascuțișul spinului, toată noaptea, iar Luna rece precum cleștarul se înclină din înaltul cerului ca s-o asculte. Cât fu noaptea de lungă cântă, iar spinul îi pătrunse din ce în ce mai adânc în piept, și din ea se scurse sângele propriei ei vieți.

Întâi, ea cântă despre Iubirea înmugurită în inima unui băiat și cea a unei fete. Și sus, în vârful-vârfului unei crenguțe înflori un trandafir minunat, petală după petală, după cum cântec urma după cântec. Palid era trandafirul la început, precum ceața care plutește deasupra râului – palid ca primele semne ale dimineții și argintiu ca aripile zorilor. Ca umbra unui trandafir într-o oglindă de argint, ca umbra unui trandafir în luciul apei, așa era trandafirul care înflorește pe vârful cel mai de sus al unei crenguțe.

Dar Tufa de trandafiri îi strigă Privighetoarei să apese mai puternic în spin.

– Apasă mai tare, micuță Privighetoare! strigă ea, căci altfel se crapă de ziuă înainte ca trandafirul să fie împlinit.

Așa că Privighetoarea apăsă și mai tare în tăișul spinului, și cântecul ei se dezlănțui din ce în ce mai răsunător, fiindcă

ea cânta despre pasiunea înmugurită în sufletul unui tânăr și al unei fete.

Și o delicată îmbujorare se ivi în petalele trandafirului, asemeni celei de pe chipul mirelui în clipa în care sărută buzele miresei. Dar spinul nu străpunsese încă inima Privighetorii, așa că inima trandafirului continua să rămână albă, căci doar sângele inimii unei Privighetori poate înroși o inimă de trandafir.

Și Tufa de trandafiri îi strigă iarăși Privighetorii să apese din răspuseri în spin:

– Apasă mai tare, micuță Privighetoare! strigă Tufa, pentru că altfel se crapă de ziuă înainte ca trandafirul să fie împlinit.

Atunci Privighetoarea apăsă și mai vârtos în spin, iar spinul îi pătrunse în inimă, și o durere năprasnică o fulgeră toată. Cumplită, nespuse de cumplită îi era durerea, și sălbatic, din ce în ce mai sălbatic îi răsuna cântul, căci ea cânta despre Iubirea care se izbăvește prin Moarte, Iubirea care nu moare nici în mormânt.

Și trandafirul minunat deveni sângeriu, asemeni trandafirului de pe bolta cerului dinspre Răsărit. Sângeriu era șiragul petalelor și sângerie ca rubinul era inima lui.

Dar glasul Privighetorii era din ce în ce mai stins, aripioarele-i se zbăteau, și un vâl neguros i se așternu peste ochi. Lin, tot mai lin îi răsuna cântecul și, deodată, ea simți cum se înăbușă.

Apoi, slobozi spre țăriile cerului viersul cel din urmă al cântecului ei. Luna cea albă îl auzi și, uitând de ivirea zorilor, se opri pe cer. Trandafirul roșu îl auzi și el; și, înfiorat de o covârșitoare emoție, își deschise toate petalele în boarea rece a dimineții. Ecoul se îndreptă către peștera stacojie dintre

coline și îi trezi, din visele lor, pe păstori. Apoi pluti printre trestiile râului, care duseră vestea apelor mării.

– Privește! Privește! strigă Tufa, trandafirul este acum împlinit.

Dar Privighetoarea nu răspunse, căci ea zăcea moartă în iarba înaltă, cu spinul înfipt în inima ei.

La amiază, Studentul deschise fereastra și privi afară.

– Ia te uită, ce noroc am! strigă el. Un trandafir roșu aici! N-am mai văzut niciodată, în toată viața mea, un asemenea trandafir. Este atât de frumos, încât sunt sigur că are un nume complicat, latinesc.

Și el se aplecă pe fereastră și îl culese.

Apoi își puse pălăria și fugi, cu trandafirul în mână, spre casa Profesorului.

Fiica Profesorului stătea chiar lângă ușă, depănând pe un mosor un fir albastru de mătase, iar cățelușul dormea la picioarele ei.

– Ai spus că o să dansezi cu mine dacă îți aduc un trandafir roșu! spuse Studentul. Iată-l, este cel mai roșu trandafir din lume! Poartă-l pe inimă la noapte și, când vom dansa, el îți va șopti cât de mult te iubesc.

Dar fata se încruntă.

– Mi-e teamă că nu prea se asortează cu rochia mea, răspunse ea. Și, în afară de asta, nepotul Șambelanului mi-a trimis niște bijuterii scumpe, și oricine știe că giuvaerele costă mult mai mult decât florile.

– Așa? Pe onoarea mea, nu ești decât o mare ingrată! îi strigă, mânios, Studentul.

Și el zvârli trandafirul în stradă, care căzu drept în noroi și fu strivit sub roțile unei căruțe.

— Ingrată! exclamă fata. Ca să-ți spun drept, ești un necioplit și, la urma urmei, cine te crezi? Un amărât de Student, și-atât! Nu cred că ai catarama de argint la pantofi, așa cum are nepotul Șambelanului.

Și, ridicându-se, ea intră în casă.

„Ce lucru prostesc este și Iubirea asta! își zise Studentul, depărtându-se. Nu este nici măcar pe jumătate folositoare în comparație cu Logica, pentru că nu dovedește nimic, vorbește întotdeauna despre lucruri care nu se vor petrece niciodată, făcându-ne să credem ceva care nu este adevărat. În realitate, este cu totul lipsită de spirit practic. Și cum în zilele noastre e bine să ai simț practic în orice faci, mă voi întoarce la Filosofie și la studiul Metafizicii.“

Și astfel, după ce ajunsese acasă, luă de pe raft o carte groasă, prăfuită, și începu să citească.